Voorstel aan de raad

Nummer:

Steller: N. Mosterman
Afdeling: Griffie
Telefoon: 0320 - 278417
E-mail: n.mosterman@lelystad.nl

Voorgesteld besluit

1. Kennis te nemen van de resultaten en aanbevelingen van het Actieonderzoek maatwerk sociaal domein dat uitgevoerd is door Verwey Jonker;
2. Uiterlijk in het tweede kwartaal van 2022 van het college voorstellen tegemoet te zien voor:
    a. De wijze waarop vervolg zal worden gegeven aan de tijdens het onderzoek geïntroduceerde Change Labs;
    b. De wijze waarop de in het onderzoek geïdentificeerde belemmerende factoren zullen worden aangepakt:
        i. Strubbelingen op het snijvlak van domeinen
        ii. Verwachting van afwijzing van maatwerk
        iii. Onzekerheden in de afweging
        iv. Structurele behoeften krijgen soms tijdelijke oplossingen
        v. Privacybescherming staat maatwerk soms in de weg
        vi. Woningmarkt beïnvloedt maatwerk
    c. De wijze waarop daarbij de in het onderzoek opgesomde aanbevelingen worden verwerkt;
    d. De wijze waarop nadere invulling zal worden gegeven aan de reeds bestaande ambities rondom integraal werken;
3. De volgende randvoorwaarden mee te geven bij het uitwerken van de onder besluitpunt 2 genoemde voorstellen:
    a. Te kiezen voor een structurele maatwerkoplossing die legitiem maatwerk mogelijk maakt en waarbij willekeur voorkomen wordt;
    b. De mandaten voor de te kiezen maatwerkoplossingen laag in de organisatie te leggen en daarbij te werken volgens het vier ogen principe;
4. Voor het invoeren van een maatwerkbudget voor het hele sociaal domein in 2022 een bedrag van €50.000 te onttrekken uit de post ‘inzet weerstandsvermogen – beklemming sociaal domein’ en voor 2023 en verder tijdig een dekkingsvoorstel tegemoet te zien.

Aanleiding

Op 19 november 2019 heeft de raad een motie aangenomen met de titel ‘actieonderzoek maatwerk sociaal domein’. Deze motie vindt u in bijlage 1. De raad heeft het Verwey Jonker Instituut gevraagd om het actieonderzoek uit te voeren. Het onderzoek is begeleid door een werkgroep van raadsleden. Door corona heeft dit onderzoek langer geduurd dan vooraf verwacht. Verwey Jonker heeft in oktober 2021 het rapport, met daarin de knelpunten voor maatwerk en aanbevelingen voor het oplossen van de knelpunten, opgeleverd. U vindt dit rapport in bijlage 2.

Doel

De uitvoering van de aanbevelingen van het Actieonderzoek maatwerk sociaal domein bij het college te beleggen.

Argumenten

1. **Kennis te nemen van de resultaten en aanbevelingen van het Actieonderzoek maatwerk sociaal domein dat uitgevoerd is door Verwey Jonker**

1.1. De resultaten en aanbevelingen van Verwey Jonker bieden handelingsperspectieven voor legitiem effectief maatwerk en inzichten voor doeltreffende en doelmatige hulpverlening in het sociaal domein.
De raad heeft in 2019 gevraagd om een Actieonderzoek in het sociaal domein waarin aandacht wordt besteed aan integraal werken en slimme oplossingen met “eenvoudig maatwerk”. De vragen van de raad waren of mensen wel de juiste hulp krijgen waarbij de verwachting was dat er verbeteringen mogelijk zijn in het bieden van maatwerk bij huishoudens met multi problematiek.

De rapportage van Verwey Jonker biedt een aantal waardevolle inzichten die behulpzaam zijn bij de verdere ontwikkeling van de dienstverlening aan Lelystadse gezinnen. De inzichten uit het rapport bieden handelingsperspectieven voor legitiem effectief maatwerk van professionals in het sociaal domein. De inzichten helpen de raad ook bij de beleidsvorming voor doeltreffende en doelmatige hulpverlening in het sociaal domein.

2. **Uiterlijk in het tweede kwartaal van 2022 van het college voorstellen tegemoet te zien.**

2.1. Het college is verantwoordelijk voor werkprocessen in het sociaal domein.
Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van wet- en regelgeving in het sociaal domein. De meeste aanbevelingen in het rapport betreffen werkwijzen, en niet zozeer de door de gemeenteraad gestelde kaders. Daarom is het aan het college om de aanbevelingen uit het rapport te verwerken in werkprocessen en andere uitvoeringszaken.

a. **De wijze waarop vervolg zal worden gegeven aan de tijdens het onderzoek geïntroduceerde Change Labs.**

2.a.1. Uit het onderzoek blijkt dat bij maatwerkoplossingen voor multiproblem gezinnen sprake is van spanning tussen individueel maatwerk en beleid voor brede doelgroepen en dat dit veel overleg, wachttijd en onzekerheid geeft.
Uit het onderzoek van Verwey Jonker blijkt dat maatwerk in Lelystad gepaard gaat met veel overleg, wachttijd en onzekerheid. Bij multi problematiek in gezinnen gaat het om gezinnen die verscheidene problemen hebben en niet geholpen zijn met één voorziening. Er is vaak spanning tussen individueel maatwerk aan de ene kant en beleid dat uitgaat van brede doelgroepen aan de andere kant. De belofte van maatwerk komt moeilijk tot stand voor mensen met meerdere problemen.

2.a.2. Zonder gebruik te maken van een middel als de door Verwey Jonker geïntroduceerde Change Labs is het nagenoeg onmogelijk om legitieme maatwerkoplossingen in het sociaal domein te realiseren.
Uit het onderzoek blijkt dat inzet van een instrument, zoals de door Verwey Jonker geïntroduceerde middel Change Labs, noodzakelijk is voor het realiseren van legitieme maatwerkoplossingen in het sociaal domein. Zonder een dergelijk middel is het nagenoeg onmogelijk om legitieme maatwerkoplossingen voor gezinnen met multi problematiek te realiseren.

2.a.3. De professionals hebben aangegeven dat het gewenst is om een vervolg te geven aan de aanbevelingen van het onderzoek van Verwey Jonker.
Tijdens het onderzoek van Verwey Jonker is gebleken dat professionals graag zien dat een vervolg gegeven wordt aan de lessen die geleerd zijn uit het onderzoek van Verwey Jonker.

b. De wijze waarop de in het onderzoek geïdentificeerde belemmerende factoren zullen worden aangepakt.

2.b.1. Het onderzoek wijst zes factoren aan die effectief maatwerk belemmeren en waarvan de oplossing onder de verantwoordelijkheid van het college valt.
Het onderzoek wijst zes factoren aan die effectief maatwerk belemmeren. Voor een belangrijk deel betreft dat werkprocessen en andere organisatorische zaken. Die vallen onder verantwoordelijkheid van het college.

c. De wijze waarop daarbij de in het onderzoek opgesomde aanbevelingen worden verwerkt.

2.c.1. De door Verwey Jonker genoemde aanbevelingen voor het wegnemen van belemmeringen vallen onder de verantwoordelijkheid van het college.
Het onderzoek doet ook aanbevelingen voor het wegnemen van belemmeringen. Het college wordt gevraagd deze aanbevelingen nader te verwerken.

d. De wijze waarop nadere invulling zal worden gegeven aan de reeds bestaande ambities rondom integraal werken.

2.d.1. De raad besloot al eerder tot integraliteit als leidend principe in het sociaal domein.
Op 29 januari 2019 besloot de raad om voor het sociaal domein integraliteit in beleid en uitvoering als leidend principe te hanteren. Uit het rapport van Verwey Jonker blijkt dat effectief maatwerk in de praktijk wordt bemoeilijkt door begrenzing van domeinen. Het door de raad gestelde kader van integraliteit is dus nog niet afdoende tot uitvoering gekomen.

3. De volgende randvoorwaarden mee te geven bij het uitwerken van de onder besluitpunt 2 genoemde voorstellen.

3.1. De bij a t/m c genoemde onderwerpen zijn essentieel bij de uitwerking van de voorstellen door het college zoals genoemd in besluitpunt 2.
Het rapport van Verwey Jonker bevat een aantal elementen die essentieel zijn bij de uitwerking van de onder besluitpunt 2 genoemde voorstellen door het college. Daarom worden deze elementen aan het college als randvoorwaarden bij de uitwerking meegegeven.

a. Te kiezen voor een structurele maatwerkoplossing die legitiem maatwerk mogelijk maakt en waarbij willekeur voorkomen wordt.

3.a.1. Het bieden van legitieme maatwerkoplossingen en het voorkomen van willekeur bevordert de rechtszekerheid van inwoners.
Bij multi problematiek in gezinnen moet je soms afwijken van de gebaande wegen zodat je mensen kunt bieden wat ze nodig hebben. Daarbij is van belang dat gekozen wordt voor een maatwerkoplossing die legitiem maatwerk mogelijk maakt. De te kiezen standaard voor maatwerk moet gericht zijn op het proces zodat willekeur voorkomen wordt. Maatwerk en willekeur zijn twee kanten van dezelfde medaille. De te kiezen maatwerkoplossing moet professionals helpen om de rechtszekerheid van alle inwoners te waarborgen.

3.a.2. Uit het onderzoek blijkt dat het noodzakelijk is om te kiezen voor een structurele maatwerkvoorziening.
Uit het onderzoek van Verwey Jonker blijkt dat het nodig is om een standaard voorziening voor maatwerk in het sociaal domein te introduceren. Die voorziening dient dan ook structureel te worden ingebed.

b. **De mandaten voor te kiezen maatwerkoplossingen laag in de organisatie te leggen en daarbij te werken volgens het vier ogen principe.**

3.b.1. Het mandaat laag in de organisatie leggen onder voorwaarde van het toepassen van het vier ogen principe zorgt voor snelle(re) handelingsmogelijkheden.
Uit het onderzoek van Verwey Jonker blijkt dat het realiseren van maatwerk in het sociaal domein nu veel tijd kost. Dat is echter niet in het belang van betrokkenen. Het is van belang dat maatwerk snel kan worden geboden. Om dat te kunnen doen, is het nodig dat mandaten laag in de organisatie gelegd worden en dat daarbij gewerkt wordt volgens het vier ogen principe.

3.b.2. Door mandaten laag in de organisatie te leggen, spreekt de raad vertrouwen uit in het deskundige oordeel van de professional.
Door het leggen van mandaten laag in de organisatie, wordt de professional in de frontlinie serieus genomen. Het is van belang dat de professional bekijkt en oordeelt wat nodig is en dat deze uit gaat van de doelen van de inwoners, niet die van de gemeente. De raad vindt dat er vertrouwen moet zijn in het deskundige oordeel van de professional.

4. Voor het invoeren van een maatwerkbudget voor het hele sociaal domein in 2022 te onttrekken uit de post ‘inzet weerstandsvermogen – beklemming sociaal domein’ en voor 2023 en verder tijdig een dekkingsvoorstel tegemoet te zien.

4.1. Een maatwerkbudget biedt professionals de mogelijkheid om snel te handelen.

Het proces om maatwerk te bieden, kost in inzet vaak al meer dan de oplossing zelf. Een maatwerkbudget geeft de mogelijkheid om als professional snel te handelen. Het maatwerkbudget moet voldoende zijn om snel een eenvoudige oplossing te kunnen bieden, zonder kostbaar en tijdrovend overleg.

4.2. Omdat tijdens het actieonderzoek beperkt gebruik is gemaakt van het maatwerkbudget, lijkt een budget van € 50.000 (voorlopig) voldoende.
Gedurende de looptijd van het actieonderzoek was een maatwerkbudget beschikbaar. Gebleken is dat het goed was dat dit budget er was maar dat er beperkt gebruik van is gemaakt. Wel gaat het straks om alle wijken in plaats van enkele casussen. Daarom wordt voorgesteld om (voorlopig) initieel een maatwerkbudget van € 50.000 te creëren.

4.3. Omdat het gaat om een structurele maatwerkoplossing is het noodzakelijk om elk jaar over een maatwerkbudget te beschikken.
Doel is dat er voor het sociaal domein een structurele maatwerkvoorziening komt. Daarom is het nodig om jaarlijks te beschikken over het maatwerkbudget. Dit voorstel draagt het college op om daar tijdig, dus uiterlijk in 2022, een voorstel voor te doen.

Kanttekeningen:

2. <u>Uiterlijk in het tweede kwartaal van 2022 van het college voorstellen tegemoet te zien voor: b. De wijze waarop de in het onderzoek geïdentificeerde belemmerende factoren zullen worden aangepakt.</u>

2.b.1. Niet alle belemmerende factoren vallen geheel binnen de invloedsfeer van de gemeente.
Niet alle belemmerende factoren vallen geheel binnen de invloedsfeer van de gemeente. Dat is vooral voor privacybescherming het geval. Mogelijk kunnen belemmeringen dus niet volledig worden weggenomen.

Wet- en regelgeving zijn ook vanuit verschillende perspectieven en paradigma's opgesteld. Jeugdwet en Wmo hebben een open karakter, andere wetgeving kent vaak meer uitsluitingsgronden. Het is van belang te onderkennen dat de belemmeringen in regelgeving en procedures gelegen kunnen zijn op terreinen waarop de gemeente geen invloed heeft.

Wel kan de kennis van wetgeving beter toegankelijk worden gemaakt voor de teams, waardoor zij in staat zijn de ruimte binnen wetgeving op te zoeken. Dat is een van de aanbevelingen van Verwey Jonker.

Financiën

1. *Bij de begroting is er door een amendement 2 miljoen in 2022 vrijgespeeld voor het opvangen van overschrijdingen in het sociaal domein*

De begroting voor 2022 is al vastgesteld. Omdat het gewenst is om in 2022 een laagdrempelig domein overstijgend maatwerkbudget beschikbaar te stellen, wordt dit in 2022 bekostigd uit de 2 miljoen 'inzet weerstandvermogen – beklemming sociaal domein'.

2. *Het college wordt gevraagd met een voorstel voor structureel budget te komen voor de jaren na 2022*

Het college wordt gevraagd met een voorstel te komen voor een structureel maatwerkbudget. Dat dient tijdig te gebeuren om na 2022 de werkwijze met het maatwerkbudget zonder onderbreking te kunnen continueren. Tijdig is uiterlijk in 2022 en kan bijvoorbeeld als onderdeel van de nadere voorstellen in tweede kwartaal van 2022.

Vervolg

Na besluitvorming door de raad is het college aan zet om met voorstellen te komen zoals genoemd bij de beslispunten 2 en 3.

Bijlagen

Bijlage 1: motie 'actieonderzoek maatwerk sociaal domein'.
Bijlage 2: rapportage Verwey Jonker.
Bijlage 3: amendement budget sociaal domein

Lelystad,

De werkgroep actieonderzoek sociaal domein,

de voorzitter,	de griffier,
E. van der Herberg	N.A. Mosterman

Raadsbesluit

Nummer:

De raad van de gemeente Lelystad,

op voorstel van de voorzitter van de raad van de gemeente Lelystad d.d. ;

B E S L U I T:

1. Kennis te nemen van de resultaten en aanbevelingen van het Actieonderzoek maatwerk sociaal domein dat uitgevoerd is door Verwey Jonker;
2. Uiterlijk bij het aanbieden van de nieuwe Kadernota Sociaal Domein van het college voorstellen tegemoet te zien voor:
    a. De wijze waarop vervolg zal worden gegeven aan de tijdens het onderzoek geïntroduceerde Change Labs;
    b. De wijze waarop de in het onderzoek geïdentificeerde belemmerende factoren zullen worden aangepakt:
        i. Strubbelingen op het snijvlak van domeinen
        ii. Verwachting van afwijzing van maatwerk
        iii. Onzekerheden in de afweging
        iv. Structurele behoeften krijgen soms tijdelijke oplossingen
        v. Privacybescherming staat maatwerk soms in de weg
        vi. Woningmarkt beïnvloedt maatwerk
    c. De wijze waarop daarbij de in het onderzoek opgesomde aanbevelingen worden verwerkt;
    d. De wijze waarop nadere invulling zal worden gegeven aan de reeds bestaande ambities rondom integraal werken;
3. De volgende randvoorwaarden mee te geven bij het uitwerken van de onder besluitpunt 2 genoemde voorstellen:
    a. Te kiezen voor een structurele maatwerkoplossing die legitiem maatwerk mogelijk maakt en waarbij willekeur voorkomen wordt;
    b. De mandaten voor de te kiezen maatwerkoplossingen laag in de organisatie te leggen en daarbij te werken volgens het vier ogen principe;
4. Voor het invoeren van een maatwerkbudget voor het hele sociaal domein in 2022 een bedrag van €50.000 te onttrekken uit de reserve ontwikkeling stad, en voor de jaren daarna bij de Kadernota Sociaal Domein een voorstel tegemoet te zien.

Commentaar [EvdH1]: Moet nog bijgewerkt!

Lelystad,

De raad van de gemeente Lelystad,

de griffier,